

Det bibelske forsvar for en sekulær stat

Af Jesper Veiby

(v.2.0. Marts 2013)

Kirkepolitik

Et projekt under Kristent Institut

*Artiklen kan frit videreformidles,
blot det sker uændret og i sin helhed.*

Ordet sekulær anvendes ofte i betydningen verdsligt, og mange kristne i hvert fald med udspring i vækkelsesbevægelser forbinder begrebet med kompromis og forfald. Man forstår ordet verdsligt som synonymt med syndigt eller som noget, der hører denne verden til, og som kristne, der jo tilhører den kommende verden, bør vende sig fra, eller i det mindste ignorere.

Omvendt er der i kølvandet af oplysningstiden dukket en militant sekularisme op, som dybest set er totalitær af natur. Her er det på det nærmeste en krænkelser at se en kirke i landskabet og en menneskeret at gå gennem livet uden at blive konfronteret med noget religiøst, man ikke selv har valgt til. For den militante sekularist er ordet sekulær på det nærmeste et løfte om fravær af alle ydre religiøse udtryk. Udover at krænke andres frihed, er det slet og ret tåbeligt. Hvis der er mange, som går i biografen, skyder der mange biografer op; hvis der er mange kristne, er der mange kirker; og hvis der er mange muslimer, er der mange moskeer. Det offentlige rum fyldes op af de mennesker, som bebor det, og kun i et diktatur kan det være anderledes.

Hvis man nærlæser skriften med de rette briller, så står det imidlertid klart, at Bibelen støtter tilstedeværelsen af et sekulært samfund - i den rette betydning af ordet. Nemlig i tilstedeværelsen af et samfundsliv, som ligger udenfor den religiøse sfære, der omfatter de kristnes gudstjeneste og gudsdyrkelse. Eller med andre ord, et fælles rum, der omfatter såvel troende som ikke-troende, og som af samme grund ikke er dirigeret af religiøse dogmer.

Når kristne argumenterer for en sekulær stat, så agiterer man naturligvis ikke dermed for et gudløst samfund eller et samfund, hvor

religion er en privatsag og usynlig for offentligheden. Man argumenterer blot for en adskillelse af stat og religion, hvor staten holder sig til det, den skal, og religionen holder sig til det, den skal.

2.

Hvis Bibelen giver plads for et sådant sekulært rum, hvad indebærer dette så i relation til samfundslivet?

For det første, at staten ikke påbyder borgerne nogen bestemt tro, og at staten ikke tager stilling i rent religiøse spørgsmål. F.eks. er det ikke statens opgave at afgøre, om katolicisme eller protestantisme er det rigtige, om mormonerne fører falsk lære, eller om reinkarnation er forenelig med kristendommen. Den slags kan og skal ikke håndhæves politisk, men alene ved kirkens appel til samvittigheden.

For det andet betyder det, at statsmagten hverken favoriserer eller chikanerer på basis af forskelle i religion, livssyn mv., men at alle borgere behandles sagligt og fagligt og lige for loven.

For det tredje betyder det, at lovgivning og administration ikke dikteres af religiøse udsagn; f.eks. at bygningen af et nyt universitet, vedtagelse af en given lov eller beslutningen om at gå i krig ikke finder sted efter diktat af et orakel, en profet eller anden religiøs autoritet. Det virker næsten banalt og selvfølgelig, men var ikke en selvfølge, hvis man var født i faraonernes Ægypten eller i lokale klan- og stammesamfund under ypperstepræsters, shamaners eller druiders ledelse.

Implicit ligger der også i tanken om det sekulære, at der er ting her i livet, som falder udenfor kirkens område og mandat. Faglig kunnen, såsom viden om økonomi, medicin, sprog og ingeniørkunst hverken kan eller skal

sanktioneres eller censureres af kirken. Der er områder, som Bibelen er tavs om, og som vi på linje med andre mennesker er henvist til at lære på basis af de sanser og den forstand, Gud har givet os.

3.

Tanken om det sekulære som et rum side om side med det hellige, kommer tydeligt til udtryk i Jesu ord til de skriftkloge om at "give kejseren, hvad kejserens er, og give Gud, hvad Guds er" (Luk.20,25).

Dette ord bruges typisk som basis for opdelingen i et verdsligt og et kirkeligt regimente, to sfærer af forskellig karakter og underlagt forskellige styreformer og love. Kejseren repræsenterer naturligvis statsmagten, også hvor denne i stedet varetages af konger, præsidenter eller andet, og Jesus slår fast, at der er noget, som rettelig tilkommer kejseren, nemlig skat, og indirekte herunder almindelig borgerlig lydighed under de love, som nu engang udstikkes. Og der er noget andet, som tilkommer Gud, nemlig tilbedelse og absolut lydighed og hengivenhed.

I passagen går Jesus naturligvis indirekte imod den persondyrkelse, ja tilmed tilbedelse, som blev de mellemøstlige gudekonger til del i Gamle Testaments Babylon og Ægypten, og i den sene kejsertid i Romerriget. Eller i nyere tid førerdyrkelsen i Nazityskland eller den tilsvarende i det nuværende Nordkorea. Men han går samtidig imod den forestilling, at lydighed mod Gud og Guds love udelukker almindelig borgerlig lydighed mod stat, konger og kejser.

Dette billede præciseres af Apostlene i Apg.4,19 hvor Peter og Johannes afviser at følge rådets påbud om ikke at forkynde evangeliet med det retoriske spørgsmål, om det er i orden at adlyde mennesker mere end Gud.

Med modsvaret af samme Peter i 1.Pet.4,15-16 hvor han slår det selvfølgelig fast, at den kristne ikke kan rose sig af forfølgelse og lidelse, hvis den følger af banal kriminalitet og lovbrud. Det korte af det lange er, at apostlene anerkender myndighedernes rolle, og kun hvis disse overspiller deres rolle og krænker det, man i vore dage måske ville kalde de grundlæggende frihedsrettigheder, så er man ikke længere forpligtet til at efterleve myndighedernes påbud.

Paulus siger meget af det samme i Rom.13,1-7, hvor han siger, at myndighederne som institution er indsat af Gud, dvs. Gud har iværksat det "menneskeherredømme", som staten repræsenterer, for at bekæmpe kriminalitet og anden ondskab. Som kristne bør vi anerkende dette og være lovlydige borgere.

Samtidig skinner det dog igennem, at det er på visse betingelser. I vers 7 gengiver Paulus et ekko af Jesu ord om, at vi skal betale skat til dem, der har krav på skat, men ære til dem, der har krav på ære. Og i de mellemliggende vers taler Paulus om, at myndighederne (ideelt set) er til for at retsforfølge den onde, og at hvis man gør det gode, behøver man intet frygte. Der ligger også heri, at hvis myndigheder går over stregen og falder udenfor den bibelske beskrivelse, mister de deres Gudgivne autoritet; således hvis de begynder at (rets)forfølge mennesker, som blot gør det gode, hvad enten det skyldes etnisk chikane, religiøs diskrimination eller almindelig korruption.

I 1.Tim.2,2 opfordrer Paulus til forbøn for myndighederne, så vi som kristne kan leve i fred og ro - underforstået have fred til at forkynde evangeliet. Igen er troen, evangeliet og kirkens liv et område, som myndighederne ikke skal blande sig i.

4.

Det er her vigtigt, at man som kristen ikke drager alt for nære paralleller til forholdene i Gamle Testamente og Gudsstaten her, for dette var en frelseshistorisk undtagelse. I Gamle Testamente var den profetiske ledelse således tæt på magten i det israeltiske samfund, men det skyldes folkets rolle som forbillede på kirken, hvor den profetiske røst er til for at tale ind i kirkens liv. I Ny Testamente er mønstret et helt andet. Ganske vist får apostle her foretræde for konger og kejsere, men det er for at forkynde evangeliet, ikke for at blande sig i landets ledelse. Her lever kirken i et samfund, hvor de ovennævnte punkter i store træk er gældende.

Det er på samme måde en misforståelse, at det kristne forbillede indebærer en slags statsreligion som hos Israel i Gamle Testamente, eller en lovgivning, der i vid udstrækning inkorporerer og håndhæver religiøse bud. Tankegangen er ubibelsk og beklageligt tæt på fundamentalistiske muslimers ønsker om noget tilsvarende, blot med et andet fortegn.

Det forbillede, man som kristen skal indprente sig, er derimod Jesu undervisning, Paulus' undervisning og de første kristnes holdninger til statsmagt og myndigheder, som beskrevet i det foregående.

Det er her værd at bemærke, at de myndigheder, som både Paulus og Peter henviser til, ikke er de af Gud udvalgte konger på Gamle Testaments tid, ej heller er det en personligt troende konge, præsident eller statsminister, som mange kristne i vor tid synes at foretrække. Kejseren på den tid var en hedning, som tilbad de romerske guder, selvom vi her befinder os før den tid, hvor kejseren selv gjorde sig til gud og forlangte tilbedelse. De lokale myndigheder var heller ikke nød-

vendigvis gudfrygtige, hverken når talen falder på de romerske myndigheder eller det jødiske selvstyre. Alligevel ses de som legitime repræsentanter for legitime myndigheder, der er til for at udføre en legitim og Gudvillet opgave. Ikke at håndhæve en given tro, men at dæmme op for lovløshed og synd. Og det sidste i betydningen kriminalitet, ikke i betydningen vranglære eller almindelig umoral.

5.

Under et religiøst styre stilles der krav til de styrendes tro, som i det nuværende Iran. Under et ateistisk eller et militant sekularistisk styre stilles der krav til de styrendes vantro, som i den tidligere Østblok. Under et religiøst styre blander imamer, paver, teologer eller orakler sig i statens styre. Under et militant sekularistisk styre blander lovgivere og magthavere sig i kirkernes (og andre religioners) indre liv. Begge tilgange er ubibelske.

Det kan være svært at overføre principper og værdier fra helt andre samfund til vor tid, men der er næppe tvivl om, at den adskillelse af stat og kirke, eller af det sekulære og det hellige, som praktiseres i vore dages liberale demokrati, i det mindste har mange berøringsflader med de præmisser, som både Jesus og apostlene skitserer.

Det samme gør sig gældende, hvis man anskuer det romerske samfund, som Paulus indirekte nævner i sine ord om myndighederne. Hvis man nemlig ser bort fra det demokratiske underskud i datidens Rom og enkeltstående brister i form af f.eks. slaveri, så havde man et liberalt styre så langt, at der var klare love, en rimelig retssikkerhed og domstolsprøvelse af anklager, samt en stor frihed til den enkelte, også hvad angik trosfrihed. Der var vel en statsreligion på basis af de gamle, romerske guder, men samtidig en se-

kulær stat så langt, at det ikke var påbudt at tilbede dem, og så langt, at statsreligionen ikke spillede nogen større rolle for de politiske og administrative beslutninger. Tænkeligt ville Paulus have belagt sine ord anderledes, hvis man dengang havde levet under en ægyptisk gudekonge, eller i et retsløst anarki, hvor alene den stærkes ret rådede. Men de institutioner, som var dengang, og de idealer, de byggede på, kunne han sanktionere som et legitimt styre.

Bibelen udstikker ikke detaljerede retningslinjer for statens styre, og der vil være

plads til ærlig uenighed mellem kristne angående udvalgte emner på dette område. Men hvis man studerer Bibelen nærmere, så må man konkludere, at det styre, som de første kristne levede under og sanktionerede som forordnet af Gud, var det, vi i dag ville kalde et liberalt styre med en sekulær stat. Det sekulære er ikke kirkens fjende, men blot det fælles rum, som kristne lever i sammen med alle andre mennesker; og den sekulære stat - ret implementeret - beskytter den kristne mod religiøs undertrykkelse og vilkårlig chikane.